দূৰ আৰু মুক্ত শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান
গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

গৃহপঞ্জী

অসমীয়াৰ স্নাতকোত্তৰ, চূড়ান্ত বৰ্ষ (২০০৮-২০০৯)

নিৰ্দেশাৱলী ঃ

১) বিদ্যাৰ্থীসকলৰ নাম, শৈক্ষিক বৰ্ষ, ৰোল নং আৰু শিৰোনাম (প্ৰশ্নৰ) আৰম্ভণিতে স্পষ্টকৈ উল্লেখ কৰিব লাগিব।

২) প্ৰতিখন কাকতৰ বাবে দুটাকৈ প্ৰশ্ন থাকিব আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নোত্তৰ ৫০০ শব্দৰ ভিতৰত হ'ব লাগিব। অতিৰিক্ত শব্দ সংখ্যাৰ বাবে ঋণাত্মক মূল্যায়ন হ'ব।

৩) প্ৰতিটো প্ৰশ্নোত্তৰৰ বাবে মূল্যাংক থাকিব ১০। মুঠ মূল্যাংক ২০ (১০ x ২)।

*৪) বিদ্যাৰ্থীসকলে প্ৰশ্নোত্তৰসমূহ পৰিস্কাৰ হাতৰ আখৰেৰে **A4** আকৃতিৰ কাগজত লিখি জমা দিব পাৰিব। লিখোতে প্ৰতিটো পৃষ্ঠাৰে চাৰিওফালে এক ইঞ্চিকৈ খালি ঠাই এৰিব লাগিব।*

৫) মুদ্ৰক যন্ত্ৰৰ সহায়ত প্ৰশ্নোত্তৰ লিখোঁতে বিদ্যাৰ্থীসকলে শব্দ গঠনত হ'ব পৰা ভুলবোৰত বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া দৰকাৰ।

৬) ব্যৱসায়িক ভিত্তিত বিক্ৰী কৰা প্ৰশ্নোত্তৰ জমা দিয়াটো অনৈতিক কাৰ্য হিচাপে গণ্য কৰা হ'ব।

*৭) গৃহপঞ্জীসমূহ ২০১০ ইংৰাজী বৰ্ষৰ **জুন মাহৰ ৩০ তাৰিখৰ** আগতে জমা দিব লাগিব। প্ৰতিষ্ঠানৰ তথ্যপঞ্জী (Prospectus)-ত উল্লেখ থকা অনুসৰি ২০১০ ইংৰাজী বৰ্ষৰ জুন মাহৰ ৩০ তাৰিখৰ পিছত জমা দিয়া গৃহপঞ্জী গ্ৰহণযোগ্য নহ'বও পাৰে।*

প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ মূল্যাংক ১০

সাহিত্য শাখা

সপ্তম কাকত

১। 'অভিজ্ঞানশকুন্তলম্' নাটখনৰ চতুৰ্থ অংকটোক কিয় শ্ৰেষ্ঠ বুলি কোৱা হয়, যুক্তি সহকাৰে আলোচনা কৰক।

২। বাস্তৱধৰ্মী নাটক হিচাপে 'মৃচ্ছকটিকম'ৰ এটি পৰ্যালোচনা দাঙি ধৰক।

অষ্টম কাকত

১। ভাৰতীয় ভক্তি আন্দোলনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত অসমৰ ভক্তি আন্দোলনৰ ইতিহাস দিবলৈ যত্ন কৰক।

২। ভাগৱত ধৰ্ম আৰু নাম-ধৰ্ম সম্পৰ্কে 'ভক্তি-প্ৰদীপ' গ্ৰন্থখনত কেনেদৰে ব্যাখ্যা কৰা হৈছে? বুজাই লিখক।

নৱম কাকত

১) তুলনাত্মক সাহিত্যৰ ঐতিহাসিক পটভূমি বিচাৰ কৰি সাহিত্যত তুলনাত্মক ধাৰণাক ত্বৰাণ্বিত কৰা কাৰকবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক।

২) 'অভাগীৰ স্বৰ্গ' গল্পৰ নামকৰণৰ তাৎপৰ্য ব্যাখ্যা কৰক আৰু এই গল্পৰ পটভূমিত থকা বঙ্গীয় সমাজখনৰ লগত তৎকালীন অসমীয়া সমাজৰ মিল-অমিলবোৰ দেখুৱাওক।

অথবা

'ৰাপ্সী' নামৰ গল্পটিৰ জৰিয়তে গল্পকাৰে আধুনিক জীৱনৰ কোনবোৰ দিশ আঙুলিয়াই দিব বিচাৰিছে? অসমীয়া গল্পৰ সৈতে এই গল্পটিৰ ৰিজনি কৰি দেখুৱাওক।

দশম কাকত

১) 'অ'ড টু দ্য ৱেষ্ট' কবিতাটিত শ্বেলীয়ে নিজৰ ভাৱনাসমূহ প্ৰকাশৰ মাধ্যম হিচাপে প্ৰকৃতিক কিদৰে ব্যৱহাৰ কৰিছে আলোচনা কৰক।

২) 'ইবছেনে তেওঁৰ নাটকৰ চৰিত্ৰসমূহক একো একোটা বিশেষ সামাজিক আদৰ্শ বা সমস্যাৰ প্ৰতিভূ ৰূপে থিয় কৰাইছে।' — 'An Enemy of the People' নাটখনিৰ আলমত উক্ত মন্তব্যৰ যথাৰ্থতা প্ৰতিপন্ন কৰক।

একাদশ কাকত

১) পাঠ-সমীক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে নে? পুৰণি অসমীয়া সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত পাঠ-সমীক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে বিশদভাৱে আলোচনা কৰক।

২) পাঠ-সমীক্ষা পদ্ধতিৰ স্বৰূপ নিৰ্ণয় কৰি ইয়াৰ গ্ৰহণযোগ্য সূত্ৰ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰক।

দ্বাদশ কাকত

১। মাধৱদেৱৰ আদিকাণ্ড ৰামায়ণত উদ্ৰেক হোৱা ৰসৰ বিষয়ে এটি বিশ্লেষণশীল প্ৰবন্ধ যুগুত কৰক।

২। জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ 'লভিতা' নাটখনিৰ বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ দিশসমূহৰ বিষয়ে এটি সমীক্ষা আগবঢ়াওক।

(খ) ভাষা শাখা

সপ্তম কাকত

১। সট্টক মানে কি? সট্টক হিচাপে 'কৰ্পূৰমঞ্জৰী'ৰ এটি পৰ্যালোচনা আগবঢ়াওক।

২। 'সন্দেশ ৰাসক'ক ৰাসক শ্ৰেণীৰ কাব্য বুলি কিয় কোৱা হয়? ইয়াত প্ৰকাশিত প্ৰেম কাহিনী সংস্কৃত প্ৰেম-কাব্যতকৈ কি কি বিষয়ত পৃথক, বিশ্লেষণ কৰি দেখুৱাওক।

অষ্টম কাকত

১। গুণ, বৃদ্ধি আৰু সম্প্ৰসাৰণ বুলিলে আমি কি বুজো? সংস্কৃতৰ গুণ, বৃদ্ধি আৰু সম্প্ৰসাৰণ পালি-প্ৰাকৃত আৰু অসমীয়া ভাষাত কেনেদৰে ৰক্ষিত হৈছে, বুজাই লিখক।

২। বহিৰ্সন্ধি মানে কি? সংস্কৃত, পালি-প্ৰাকৃত আৰু অসমীয়াৰ বহিৰ্সন্ধিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক।

নৱম কাকত

১। সংস্কৃত ব্যঞ্জনসমূহৰ ধ্বনিগুণ অসমীয়া ভাষাত ৰক্ষিত হৈছে নে? বিশ্লেষণ কৰি দেখুৱাওক।

২। ব্যাকৰণগত বিষয় মানে কি? অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণগত বিষয়সমূহ আলোচনা কৰক।

দশম কাকত

১। 'মগধীয় ভাষা' বুলিলে কি বুজা যায়? এই ভাষাসমূহৰ উদ্ভৱ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

২। ক্ৰিয়াপদ কি? অসমীয়া ক্ৰিয়াপদৰ সৈতে বাংলা আৰু উড়িয়া ভাষাৰ ক্ৰিয়াপদৰ তুলনা দাঙি ধৰক।

একাদশ কাকত

১। দ্বি-পাৰ্শ্বী ভাষা কি? ইয়াৰ লগত দ্বিভাষিত্ব আৰু উপভাষাৰ সম্পৰ্ক বিচাৰ কৰক।

২। 'অসমীয়া ভাষাৰ উপভাষা' শীৰ্ষক এটি প্ৰবন্ধ যুগুত কৰক।

দ্বাদশ কাকত

১। অসমৰ তিব্বত-বৰ্মীয় ভাষাত থকা শব্দগত উপাদানক বিতৰ্কিত, আংশিক বিতৰ্কিত আৰু অবিতৰ্কিত —এই তিনিটা শিতানত ভাগ কৰাৰ কাৰণ কি? উদাহৰণসহ বুজাই লিখক।

২। অসমৰ যিকোনো এটা তিব্বত-বৰ্মীয় ভাষাৰ ক্ৰিয়াপদৰ সৈতে অসমীয়া ক্ৰিয়াপদৰ তুলনা দাঙি ধৰক।

* * *

<u>প্ৰশ্নোত্তৰৰ নমুনা</u>

প্ৰশ্ন ঃ শংকৰদেৱৰ নাটসমূহৰ পৰিচয় দাঙি ধৰি নাটসমূহৰ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰক।

উত্তৰ ঃ

ভূমিকা ঃ অংকীয়া নাট মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ কলাত্মক সৃজনী প্ৰতিভাৰ অপূৰ্ব নিদৰ্শন। শংকৰদেৱৰ ৰচনা অথবা সেই সময়ত এই 'অংকীয়া নাট' নামটোৰ প্ৰচলন ঘটা দেখা নাযায়। পৰৱৰ্তী সময়তহে শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ নাট কেইখনক সামৰি 'অংকীয়া নাট' নামটোৰ প্ৰচলন ঘটে আৰু এই নামেৰে নাটসমূহ জনপ্ৰিয় হৈ পৰে। মধ্যযুগৰ অসমীয়া নাট্যানুষ্ঠান পুতলা নাচ, ওজাপালি অনুষ্ঠান আৰু অন্যান্য লোক-নাট্যানুষ্ঠানৰ বিভিন্ন নাটকীয় কলা-কৌশলৰ সৈতে সংস্কৃত নাট্য-শাস্ত্ৰৰ নীতি-নিয়মৰ সংযোজন ঘটাই সৃষ্টি কৰা এক অংক বিশিষ্ট বিশেষ নাট্য কলাকে **'অংকীয়া নাট'** আখ্যা দিয়া হৈছে।

শংকৰদেৱৰ নাটক ঃ চৰিত পুথিৰ মতে শংকৰদেৱে প্ৰথম অৱস্থাত 'চিহ্নযাত্ৰা' নাটৰ পৰিকল্পনা আৰু নিবেদনেৰে তেওঁৰ নাট্য জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল। 'চিহ্নযাত্ৰা'ৰ কোনো লিখিত প্ৰতিলিপি পোৱা নাযায়। বৰ্তমানলৈ শংকৰদেৱৰ ছখন নাটক পোৱা গৈছে। সেই ছখন হ'ল— <u>পত্নীপ্ৰসাদ</u>, <u>কালিয়দমন</u>, <u>কেলিগোপাল</u>, <u>ৰুক্মিণীহৰণ</u>, <u>পাৰিজাত হৰণ</u> আৰু <u>ৰামবিজয়</u>। ইয়াৰ <u>ৰামবিজয়</u>ৰ বাহিৰে বাকীকেইখন নাটকৰ কাহিনীভাগ <u>ভাগৱত-পুৰাণ</u>ৰ পৰা আৰু <u>ৰামবিজয়</u> নাটৰ কাহিনীভাগ <u>ৰামায়ণ</u>ৰ আদিকাণ্ডৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা হৈছে। অৱশ্যে মহাপুৰুষজনাই <u>পাৰিজাত হৰণ</u>ৰ ক্ষেত্ৰত <u>হৰিবংশ</u>ৰ পৰাও সমল গ্ৰহণ কৰিছে।

এই নাটসমূহৰ ভিতৰত <u>কেলিগোপাল</u> কাব্যধৰ্মীতাত আৰু <u>পাৰিজাত হৰণ</u> নাট্যধৰ্মত শ্ৰেষ্ঠ। <u>ৰুক্মিণীহৰণ</u> নাটখন কলেৱৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ। সংলাপ আৰু চৰিত্ৰ সৃষ্টি এই দুয়োটা দিশতে অংকীয়া নাট ৰচনাত বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া নহয়। <u>পাৰিজাত হৰণ</u>ত এই দুয়োটা দিশতে বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে। নাট হিচাপে ই নিসন্দেহে শ্ৰেষ্ঠ।

শংকৰদেৱৰ নাটসমূহৰ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য ঃ শংকৰদেৱৰ নাটসমূহৰ কেতবোৰ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য দেখিবলৈ পোৱা যায়। সেইবোৰ হ'ল—

(ক) <u>ৰামবিজয়</u>ৰ বাহিৰে তেওঁৰ আটাইকেইখন নাটক <u>ভাগৱত</u>ৰ দশম স্কন্ধৰ ভেটিত প্ৰতিষ্ঠিত।

(খ) তেওঁৰ নাটসমূহত সাধাৰণতে দুটাকৈ নান্দীশ্লোক ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। এনে শ্লোকত ব্যৱহৃত ছন্দ হৈছে শাৰ্দুল বিক্ৰিড়িত।

(গ) শংকৰদেৱৰ প্ৰায়বোৰ নাটৰেই ভটিমাৰ সংখ্যা সাধাৰণতে দুটা। অৱশ্যে, <u>ৰুক্মিণীহৰণ</u> আৰু <u>ৰামবিজয়</u> নাটত চাৰিটাকৈ ভটিমা প্ৰয়োগ কৰা হৈছে।

(ঘ) শংকৰদেৱৰ ৰচনাৱলীৰ ভাষা সাহিত্যিক গুণেৰে সমৃদ্ধ। নাট্যকাৰে প্ৰয়োজন অনুসাৰে উপমাদি অলংকাৰৰ প্ৰয়োগ ঘটোৱাৰ লগতে ঠাই বিশেষে স্থানীয় ৰহন সানি নাট্যবস্তু আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিছে।

(ঙ) কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত চৰিত্ৰ আৰু পৰিস্থিতিৰ বৰ্ণনাই সমৰূপতা লাভ কৰিছে। ৰুক্মিণী আৰু সীতাৰ ৰূপৰ সাদৃশ্য এনে ক্ষেত্ৰত মনকৰিবলগীয়া।

(চ) নায়িকাৰ ৰূপৰ বৰ্ণনাৰ লগতে নায়িকাৰ ৰূপত মুগ্ধ হৈ বিৰোধী পক্ষৰ নৃপতিসকলে কৰা আচৰণৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰায়বোৰ নাটকত সাদৃশ্য পৰিলক্ষিত হয়।

(ছ) শংকৰদেৱৰ নাটসমূহত ব্যৱহৃত সংস্কৃত শ্লোকসমূহত সাধাৰণতে অনুষ্টুপ ছন্দৰ প্ৰয়োগ কৰা হৈছে।

(জ) শংকৰদেৱৰ নাটসমূহৰ নায়ক প্ৰায়েই ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণ (<u>ৰামবিজয়</u>ত শ্ৰীৰামচন্দ্ৰ)। তেওঁ নায়ক চৰিত্ৰৰ মানৱীয় আৰু অলৌকিক উভয় দিশ নাটকৰ যোগেদি ফুটাই তুলিবৰ যত্ন কৰিছে।

(ঝ) শংকৰদেৱৰ নাটসমূহত শৃঙ্গাৰ, বীৰ, ভয়ানক, কৰুণ ইত্যাদি বিবিধ ৰসৰ অভিব্যঞ্জনা থাকিলেও সৰ্বগ্ৰাসী ৰূপত ভক্তিৰসে আত্মপ্ৰকাশ লাভ কৰিছে। '<u>কেলিগোপাল</u>', '<u>ৰুক্মিণীহৰণ</u>', '<u>পাৰিজাতহৰণ</u>' আৰু '<u>ৰামবিজয়</u>'ত শৃঙ্গাৰ ৰসৰ প্ৰাধান্য থাকিলেও সি শেষত ভক্তিৰসত বিলীন হৈ শৃঙ্গাৰাত্মক ভক্তিৰসত পৰিণত হৈছে।

(ঞ) প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা নাইবা নায়ক-নায়িকাৰ মাজত পূৰ্বৰাগ, মিলন আদিৰ সৃষ্টিৰ বাবে তেওঁ প্ৰায়েই ভাট চৰিত্ৰৰ সহায় লৈছে। <u>ৰুক্মিণীহৰণ</u>, <u>ৰাম বিজয়</u> আদিত এনে চৰিত্ৰৰ ভূমিকা অধিক।

(ট) শংকৰদেৱৰ নাটসমূহৰ আকৰ্ষণীয়তাৰ মূলতেই নাটকীয় গীতসমূহৰ অপূৰ্ব প্ৰভাৱৰ কথা স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। <u>কেলিগোপাল</u> নাটকত এনে গীতৰ প্ৰাধান্য অধিক।

সামৰণি ঃ মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ এগৰাকী কলাত্মক সৃজনী প্ৰতিভাসম্পন্ন অপ্ৰতিদ্বন্দ্বী নাট্যকাৰ। একাধিক গ্ৰন্থৰ সাৰ সংগ্ৰহেৰে তেওঁ অপূৰ্ব নাট্যসম্ভাৰ সৃষ্টি কৰিছে। অসমীয়া জাতীয় জীৱনত নাটক আৰু অভিনয়ৰ এক সু-শৃংখলিত পৰম্পৰাৰে জনসাধাৰণক নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰি তোলাত তেওঁ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। সংস্কৃত নাটকৰ আৰ্হি গ্ৰহণ কৰিলেও তেওঁ থলুৱা লোক-নাট্যানুষ্ঠানসমূহৰ আংগিকৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে তেওঁৰ নাটসমূহ অধিক বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ হৈ পৰিছে।

এই লেখনীটো আৰ্হি হিচাপেহে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। বিদ্যাৰ্থীসকলে লেখনীটোৰ পাঠখিনিক গুৰুত্ব নিদিয়ে যেন।